

Oikeusministeriö

OM 12/41/2007
OM 004:00/2008

TEHTÄVIEN JAKO HALLINTOTUOMIO- ISTUINTEN KESKEN, HALLINTOLAINKÄYTÖN TASORYHMÄN MIETINTÖ

Oikeusministeriö on pyytänyt Valtiontalouden tarkastusviraston lausuntoa otsikosta ilmenevästä työryhmän mietinnöstä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 78/2010).

Valtiontalouden tarkastusvirasto on laatinut lausuntonsa perustuslain 90 §:ssä säädettyinä riippumattomana ulkoisen tarkastuksen viranomaisena. Lausunto perustuu näin hallintotuomioistuimiin kohdistuneiden tarkastusten ja yleensä tarkastusviraston suorittamien riskianalyyysien ja arviointien antamiin tietoihin ja näiden perusteella muodostuvaan ulkoisen tarkastajan perusteltuun näkemukseen. Tarkastusvirasto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Työryhmä on pitänyt lähtökohtana ja tavoitteena mahdollisimman selkeää ja johdonmukaista muutoksenhakujärjestelmää, jossa eri asiaryhmien välillä ei ole perusteettomia eroavaisuuksia. Tarkastusvirasto pitää tavoitetta tärkeänä. Niin ikään tarkastusvirasto yhtyy työryhmän käsitykseen siitä, että oikeusturvan tarpeeseen asian käsittelyn eri vaiheissa vaikuttaa asian laadun ohella myös se, millä tavoin oikeusturvan takeet on turvattu saman asian aikaisemmissa käsittelyvaiheissa. Tämä näkökohta palvelee tarkastusviraston näkemyksen mukaan myös oikeusturvajärjestelmän tarkoituksenmukaista ja taloudellista järjestämistä ja toimimista. Työryhmän esittämä elinkaarimalli tarjoaa käyttökelpoisen näkökulman muutoksenhakujärjestelmän kehittämiseksi.

Työryhmä on korostanut alueellisten hallintotuomioistuinten vahvistamista ensi asteen yleisinä hallintotuomioistuimina aikaisemmin omaksuttujen yleisten kehittämislinjausten mukaisesti siten, että muutoksenhaku hallintopäätöksistä ja oikaisuvaatimuksiin tehdyistä päätöksistä ohjataan hallinto-oikeuksiin. Tarkastusvirasto pitää näiden alueellisten hallinto-oikeuksien aseman kehittämistä koskevien yleisten linjausten noudattamista tärkeänä.

Työryhmä on kannattanut oikaisuvaatimustoimikunnan ehdotusta oikaisuvaatimusjärjestelmän käyttöalan laajentamisesta nykyisestä. Tavoitteena tulisi työryhmän mukaan olla yleinen oikaisuvaatimusjärjestelmä, jossa pääsääntönä olisi oikaisuvaatimus hallintoviranomaiselle muutoksenhaun ensimmäisenä asteena. Työryhmä toteaa, että oikaisuvaatimusinstituutiolla voi olla jo nykytilanteessa merkitystä hallintotuomioistuinten toiminnan tehostamisessa. Oikaisuvaatimuksen käyttöalan lisäämisen puolesta esitettyihin useisiin perusteisiin voi yhtyä, ei vähiten siksi, että se tarjoaa mahdollisuudet päästä hallintoasiassa oikeaan lopputulokseen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja siten vahvistaa hallinnon oikeussuojan tehokasta toteutumista. Samalla oikaisuvaatimusjärjestelmä edistää hallintotuomioistuinten toiminnan tehostumiseen johtavia vaihtoehtoja.

Tarkastusvirasto korostaa kuitenkin sitä, että oikaisuvaatimuksen käyttöalan laajentaminen lisää entisestään vaatimuksia hallintovirkamiesten asiantuntemukselle ja ammattitaidolle, joille jo nyt lainsäädännön monimutkaisuus ja tulkinnanvaraisuus sekä huomioon otettavan oikeuskäytännön moninaisuus asettavat suuria paineita, kuten työryhmän mietinnössäkkin todetaan. Kyky vastata näihin vaatimuksiin nivoutuu pitkälti oikaisuvaatimusjärjestelmään ja siitä saatavien mietinnössä esitettyjen hyötyjen toteutumiseen Erityisesti kuntien päätöksenteossa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamisessa ja kansalaisten sosiaalisten oikeuksien toteuttamisessa korostuvat sekä yleisten hallinto-oikeudellisten peruseriaatteiden soveltaminen että hallintolain hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen kireän talouden ristipaineissa. Kuntien näissä suhteissa merkittävä rooli yhdistyneenä kireään talouteen voivat muodostua esteiksi oikaisuinstituutioon liittyvien hyötyjen toteutumiselle sillä tavoin, että hallintoviranomaisten rooli vahvistuu oikeusturvan antamisessa ja sen jälkikäteisessä toteuttamisessa. Tarkastusvirasto kiinnittää huomiota siihen, että oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittäminen ja sen käyttöalan kasvattaminen vaativat vastapainona hallintovirkamiesten asiantuntemuksesta ja ammattitaidosta huolehtimisen. Vain ammattitaitoinen hallintokoneisto niin valtiolla kuin kunnissakin mahdollistaa oikaisuvaatimussäännöstöön liittyvien hyötyjen realisoitumisen.

Tarkastusvirasto puoltaa työryhmän esitystä selvittää mahdollisuutta oikaisuvaatimuksen tekemisestä aiheutuneiden kulujen korvaamisesta. Oikaisuvaatimuksen tekemiseen sisältyy jo nyt sellaisia elementtejä, joihin vetoaminen ilman juridisen asiantuntemuksen hyväksikäyttämistä on kansalaiselle vaikeaa. Vaikka hallintolainkäyttölakiin on lisätty oikaisuvaatimuksen ja valituksen suhdetta selkiyttämään tarkoitettuja säännökset, korostuu juridisen asiantuntemuksen käyttötarve ja sen myötä tarve siitä aiheutuvien kulujen korvaamiselle, jos oikaisuvaatimuksen käyttöalaa lisätään. Oikaisuvaatimuksen tekijän ja muutoksenhakijan kannalta kysymys on myös siitä, etteivät puutteet oikaisuvaatimuksen laatimisessa johda oikeudenmenetyksiin käsittelyn myöhemmässä vaiheessa.

Työryhmän oikaisuvaatimuksen käytön laajentamisesta ja siihen liittyvistä kehittämistavoitteista tekemien esitysten johdosta tarkastusvirasto viittaa aikaisemminkin esittämänsä käsitykseen tarpeesta (Käsittelyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä. OM 12/41/2007. Valtiontalouden tarkastusviraston lausunto 9.1.2009) kehittää viranomaisten ja lainkäyttöviranomaisten asianhallintajärjestelmää ja muita tietojärjestelmiä niin, että ne ovat keskenään yhteen toimivia, jolloin asian käsittelyn kokonaisuus voidaan selvittää tavalla, jota Euroopan ihmisoikeustuomiois-

tuimen oikeuskäytännössä on edellytetty. Pakolliseen oikaisuvaatimusmenettelyyn käytetty aika on sen mukaan luettu kuuluvaksi asian käsittelyn kokonaiskeston.

Työryhmä ottaa esille alueellisten hallintoviranomaisten toimialueissa ja niiden päätoimipaikkojen sijainnissa aluehallintoviranomaisten ja elinkeino-, liikenne – ja ympäristökeskusten perustamisen myötä aiheutuneet muutokset ja epäselvyydet toimivaltaisen hallinto-oikeuden määräytymisessä, kun niiden päätöksistä tehtyjä valituksia käsitellään. Tarkastusvirasto yhtyy työryhmän kannanottoon siitä, että hallinnossa tapahtuvien muutosten vaikutukset hallinto-oikeuksiin saapuviin asiamääriin ja niiden jakautumiseen hallinto-oikeuksien kesken tulisi selvittää riittävän aikaisessa vaiheessa, jotta niihin voidaan oikeusministeriön hallinnonalalla varautua.

Työryhmä viittaa mietinnössään hallintolainkäyttölaista poikkeaviin forumsäännöksiin ja niitä koskevaan lainvalmisteluun, jossa oikeusministeriön käsitystä hallinto-oikeuksien kehittämistä ja toimivaltaisen hallinto-oikeuden määräytymisestä eri asiaryhmissä ei ole otettu riittävästi huomioon. Tarkastusvirasto kannattaa sellaisen järjestelmän aikaan saamista, jossa oikeusministeriön näkemys tulisi riittävän aikaisessa vaiheessa selvitetyksi ja huomioon otetuksi. Alueellisten hallinto-oikeuksien tasapainoisen kehittäminen ja voimavarojen riittävyyden asianmukainen turvaaminen edellyttävät tätä. Se on aiheellista sekä kansalaisten oikeusturvan viivytyksettömäksi toteuttamiseksi että oikeuslaitoksen häiriöttömän toimintakyvyn takaamiseksi.

Valtiontalouden tarkastusviraston suorittamassa tarkastuksessa (viimeksi Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle K 21/2010 vp.) on tullut esille, että kuntien ja alueiden kehitys on erilaistumassa pidemmällä tähtäimellä. Tämä tulee osaltaan vaikuttamaan jatkossa asioiden jakautumiseen eri hallinto-oikeuksien kesken. Onkin syytä varautua myös uudensuunnitelmiin keinoihin turvata oikeuslaitoksen toimintakyky eri alueilla ja myös tilanteissa, joissa yksittäinen hallinto-oikeus saattaa jonkin uuden lain tai ilmiön seurannaisvaikutuksena kuormittua. Sähköisten menettelyiden käytöllä ja kehittämällä mahdollisuuksia saada joustavasti resursseja erilaisten ruuhkahuippujen käsittelyyn voidaan näitä ongelmia ratkaista.

Työryhmän tehtävänä on ollut selvittää alueellisten hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden tehtäviä sekä hallinto-oikeuksien välistä tehtävien jakoa. Samalla sen tehtävänä on ollut laatia ehdotus järjestelmän kehittämislinjoiksi niin, että tehtävien jako eri tuomioistuintasojen välillä ja alueellisten hallinto-oikeuksien kesken vastaisi nykyistä paremmin oikeusturvan tarvetta eri asiaryhmissä. Hallinto-oikeuksien suhteen työryhmä on pitänyt tavoitteena niiden kehittämistä mahdollisimman tasavahvoina yleisinä ensi asteen muutoksenhakutuomioistuimina. Tältä pohjalta lähtökohtana tulisi työryhmän mukaan olla asioiden hajauttaminen kaikkiin hallinto-oikeuksiin. Tarkastusvirasto pitää tätä tavoitetta ja lähtökohtaa oikeana. Jos tämä ei olisi jossakin asiaryhmässä esimerkiksi erityisasiantuntemuksen turvaamisesta aiheutuvien kustannusten vuoksi mahdollista, työryhmä esittää vaihtoehtona asioiden hajauttamista useisiin mutta ei kaikkiin hallinto-oikeuksiin. Asioiden keskittämiseen yhteen hallinto-oikeuteen tulisi työryhmän mukaan olla erittäin painavat perusteet.

Tarkastusviraston käsityksen mukaan asioiden hajauttaminen kaikkiin hallinto-oikeuksiin ja ainakin useisiin niistä on perusteltua työryhmän esittämällä perusteilla. Tarkastusvirasto haluaa kuitenkin tuoda lisäksi esille tuomioistuinten tehokkuuden se-

kä niiden asiakkaiden näkökulmasta eräitä syitä, jotka viraston käsityksen mukaan perustelevat vahvasti asioiden hajauttamista ja voimassa olevien yksinomaisten toimivaltujen poistamista.

Asioiden käsittelyn keskittäminen yhteen hallinto-oikeuteen altistaa käsittelyn ruuhkautumiseen vireille tulevien asioiden määrien joko tilapäisesti tai useana vuonna tapahtuvan kasvun johdosta. Näin on erityisesti asiaryhmissä, joissa vireille tulevien juttujen määrä on keskimääräistä tai sitä suurempaa tasoa ja jotka ovat laadultaan vaikeita ja aikaa vieviä. Hallinto-oikeuden asiakkaan näkökulmasta tällainen tilanne ei ole toivottava, sillä asian kohtuullinen käsittelyaika on merkittävä oikeusturvan elementti. Se ei myöskään ole yhteiskunnan kannalta toivottavaa, jos kyseisellä asiaryhmällä on vaikutuksia yhteiskunnassa laajemmalti kuin vain suoranaisesti asiaan osallisille.

Tuomioistuinten tehokkuuden näkökulmasta mahdollisuus vertailla tuomioistuinten toimintaa ja tulosta on erityisen tärkeää. Tämän vertailun kautta mahdollistetaan parhaiten käytänteiden kehittyminen ja omaksuminen sekä resurssien tarkoituksenmukainen käyttö mahdollisimman hyvän tehokkuuden ja tuottavuuden saavuttamiseksi. Kun kansalaisten ja muiden tuomioistuinten asiakkaiden odotukset ja vaatimukset tuomioistuinlaitokseen ovat jatkuvasti kasvaneet lainsäädännön monimutkaistumisen ja vireillä olevien asioiden vaikeutumisen ohella, vastataan näihin haasteisiin parhaiten asioiden tehokkaalla käsittelyllä. Käsittelyn keskittäminen mahdollistaa tehottoman toiminnan.

Asioiden käsittelyn hajauttamiseen liittyy kuitenkin myös taloudellisia vaikutuksia. Tämä johtuu muun muassa tarpeesta varata resursseja mahdollisesti tarvittavan erityisasiantuntemuksen turvaamiseksi. Se edellyttää joko resurssien uudelleen kohdentamista tai lisäresursseja, joista aiheutuu kustannuksia. Asioiden käsittelyn keskittämisen ja hajauttamisen taloudellisia ja muita vaikutuksia arvioitaessa tulisi kuitenkin ottaa huomioon myös se hyöty, joka on saavutettavissa toiminnallisessa tuloksellisuudessa ja käsittelyajoissa, kun asioiden käsittely hajautetaan.

Työryhmä on esittänyt useita näkökohtia, joilla se perustelee tarvetta kehittää korkeinta hallinto-oikeutta lähemmäs prejudikaattituomioistuinta. Näitä seikkoja ovat työryhmän mukaan muun muassa korkeimman hallinto-oikeuden mahdollisuus keskittyä siihen, mitä oikeusturva ylimmältä hallintotuomioistuimelta edellyttää kuten oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaaminen ja asioiden viivytyksettömästä käsittelystä huolehtiminen. Näitä tehtäviä varten korkeimmalla hallinto-oikeudella tulee olla riittävät resurssit. Nykyisten asiämäärien tilanteessa sillä ei ole työryhmän mukaan tähän mahdollisuuksia. Samalla työryhmä on esittänyt tärkeitä näkökohtia sen tueksi, että korkeimman hallinto-oikeuden asemaa ei voi tulevaisuudessakaan muuttaa kokonaan enakkopäätöstuomioistuimeksi. Valitusluvan myöntämisen perusteena tulee työryhmän mukaan jatkossakin olla myös valituksenalaisessa päätöksessä oleva ilmeinen virhe tai muu painava peruste valitusluvan myöntämiselle, jolloin korkeimman hallinto-oikeuden on myös tulevaisuudessa myönnettävä valituslupa, jos jokin laissa säädetyistä valitusperusteista on olemassa. Tarkastusvirasto yhtyy näihin työryhmän käsityksiin.

Korkeimman hallinto-oikeuden aseman edellä kuvattu vahvistaminen liittyy kysymykseen valituslupajärjestelmästä. Työryhmä toteaa, että valituslupajärjestelmää tulisi ke-

hittää elinkaarimallin pohjalta nykyistä yhtenäisemmäksi ja johdonmukaisemmaksi, jolloin se tapahtuisi yhtenäisten periaatteiden pohjalta asiaryhmäkohtaisesti eri hallinnonalojen lainsäädännössä. Valituslupajärjestelmän tulisi olla työryhmän mukaan selkeä ja yhtenäinen myös asiaryhmien sisällä. Valitusmahdollisuuden tulisi määräytyä perustellun oikeussuojan tarpeen pohjalta kaikissa asiaryhmissä. Valitusoikeutta tulisi rajoittaa valitusluvalla asiaryhmissä, joissa ylintä oikeusastetta edeltäviä oikeussuojakeinoja voidaan pitää useimmiten riittävinä. Tässä arvioinnissa tulee otettavaksi huomioon erityisesti asian laatu sekä oikeussuojakeinot asian elinkaaren aikaisemmissa vaiheissa. Pitkän aikavälin kehityssuuntana tulisi työryhmän mukaan olla yleinen valituslupajärjestelmä muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Erikseen säädettäisiin asioista, joihin valituslupajärjestelmä ei soveltuisi.

Tarkastusvirasto puoltaa työryhmän näitä linjauksia mutta haluaa kuitenkin ottaa esiin eräitä seikkoja, jotka ovat osin yhteisiä sekä korkeimman hallinto-oikeuden aseman vahvistamiselle että valituslupajärjestelmän kehittämiseksi ja laajentamiseksi.

Työryhmä viittaa useassa kohdin tarpeeseen kehittää hallinto-oikeuksia tasavertaisin perustein ja vahvistaa niitä alueellisina ensimmäisen asteen hallintotuomioistuimina. Ensi asteen muutoksenhaku tulee ohjata niihin yleisesti. Tarkastusvirasto kiinnittää huomiota siihen, että hallinto-oikeuksien aseman vahvistaminen on erityisesti asiakkaan näkökulmasta muutakin kuin muutoksenhakujärjestelmän selkiyttämistä ja ensiasteen valitusten kokoamista alueellisten hallinto-oikeuksien ratkaistaviksi. Muutoksenhakijan kannalta tärkeää on, että hallinto-oikeuksilla on keskenään tasavertaiset mahdollisuudet hoitaa tehtävänsä. Tämä tarkoittaa kaikissa hallinto-oikeuksissa riittäviä toimintaedellytyksiä tehokkaalle ja tulokselliselle toiminnalle ja riittävän laaja-alaista asiantuntemusta. Työryhmän kaavailema valituslupajärjestelmän kehittäminen ja laajentaminen, jonka pitkän tähtäimen tavoitteena on yleinen valituslupajärjestelmä, edellyttää, että kaikki hallinto-oikeudet pystyvät toimimaan tuloksellisesti ja tehokkaasti sekä toteuttamaan oikeusturvaa ammattitaitoisesti.

Tarkastusvirasto viittaa työryhmän järjestämässä suullisessa käsittelyssä ja sitä varten laaditussa kirjallisessa lausumassa (Hallintolainkäytön tasoryhmän kuulemistilaisuus 6.5.2010 oikeusministeriössä) esittämiinsä näkökohtiin, jotka ovat tulleet esille tarkastustoiminnassa (Hallinto-oikeudet. Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomukset 169/2008). Valituslupajärjestelmän laajentaminen asettaa paineita huolehtia käytännön työtapojen ja menettelyjen yhtenäistymisestä, erityisesti aineellisessa prosessinjohtossa ja asian haltuunotossa, eri hallinto-oikeuksien ja saman hallinto-oikeuden eri jaostojen välillä. Menettelyjen riittävällä yhdenmukaisuudella on suuri merkitys oikeussuojan näkökulmasta.

Valituslupajärjestelmän laajentaminen johtaa tarkastusviraston käsityksen mukaan tarpeeseen huolehtia hallinto-oikeuksien toimintaedellytysten tasavertaisesta ja tehokkaan toiminnan mahdollistavasta toteutumisesta sekä entistä yhtenäisempien menettelytapojen noudattamisesta.

Lisäksi tarkastusvirasto viittaa aikaisemmin esille ottamaansa (Hallintolainkäytön tasoryhmän kuulemistilaisuus 6.5.2010 oikeusministeriössä) kysymykseen virallisperiaatteen kyvystä turvata asian ratkaisulle tarpeellisten seikkojen selvittäminen erityises-

ti silloin, kun on kysymys yksittäisten kansalaisten valitusasioista. Menettelytapojen ja aineellisen prosessin johdon vaihtelut hallinto-oikeuksissa ja niiden ja ostoissa eivät luota tähän parhaita edellytyksiä.

Valituslupajärjestelmän laajentamisen yhteydessä tulisi varmentaa muutoksenhakijan asemaa asiaa ensimmäisessä muutoksenhakuasteessa käsiteltäessä. Menettelytapojen yhtenäisyys ja virallisperiaatteen käytännön sisältö ovat tässä suhteessa tärkeitä.

Tarkastusvirasto pitää työryhmän käsitystä eräiden nykyisin voimassa olevien valituskieltojen muuttamisesta valituslupasääntelyksi perusteltuna, vaikka se saattaisikin lisätä korkeimman hallinto-oikeuden työmäärää jonkin verran. Valituskieltoja tulisi työryhmän mukaan käyttää vain poikkeuksellisesti oikeudellisesti yksinkertaisissa asioissa, joissa oikeussuojan tarve ei ole suuri ja edeltävät oikeussuojakeinot riittävät. Nykyisten valituskieltojen muuttaminen valituslupasääntelyksi on työryhmän mukaan perusteltua silloin, kun kyseiseen asiaryhmään voi sisältyä myös oikeudellisesti tulkinnanvaraisia kysymyksiä tai kun kyse on henkilön perusoikeuksista. Esimerkkinä näistä työryhmä mainitsee sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut. Tarkastusvirasto yhtyy näihin käsityksiin.

Työryhmän mietinnössä on ansiokkaasti otettu esille hallintotuomioistuinten ratkaisukäytännön oikeuskäytäntöä ja myös viranomaistoimintaa ohjaava vaikutus. Hallintotuomioistuinten päätöksiä koskevan oikeudellisen informaation saavutettavuudella ja käytännön saatavuudella on näin tärkeä rooli oikeussuojan ja oikeusturvan toteuttamisessa jo ennakoivasti. Oikeudellisen informaation ja tuomioistuinikäytännön julkaisemiseen ja sen laatuun on tarkastusviraston käsityksen mukaan tarpeen kiinnittää jatkossa aikaisempaa enemmän huomiota.

Työryhmän mietinnössä on tuotu esille tähän liittyviä ongelmia ja kehittämistarpeita. Tarkastusvirasto toteaa, että osassa verotusta verotuksen yhdenvertainen ja oikeudenmukainen toteutuminen riippuu olennaisessakin määrin nimenomaan verotuskäytännössä ja oikeuskäytännössä tehdyistä ratkaisuista. Mahdollisimman yksinkertainen, ymmärrettävä ja selkeä lainsäädännön ja sen soveltamisen kehikko on puolestaan elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja yksilöiden oikeusaseman ja toimintamahdollisuuksien kannalta tärkeä seikka. Työryhmän mietinnössä on tuotu esille se periaatteellinen ongelma eri osapuolten aseman tasa-arvoisuudelle siitä, että verohallinto saa ajantasaisesti asianosaisena käyttöönsä verotusta koskevat hallintotuomioistuinten ratkaisut, joita ei julkaista hallintotuomioistuinten toimesta.

Tarkastusviraston käsityksen mukaan hallintotuomioistuinten ja myös korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen sähköistä julkaisemista tulee selkeästi lisätä. Käyttämällä rakenteistettuja asiakirjoja ja siten standardoituja tietorakenteita ja metatietorakenteita tuomioiden sähköisessä käsittelyssä ja sähköisen muodon perustana voidaan pitkälti automaattisesti myös poistaa sähköisesti julkaistavista ratkaisuista tiedot, joita ei voida esimerkiksi henkilötietojen suojan vaatimusten johdosta julkaista. Ratkaisujen julkaisemisen tulee perustua yhtenäisiin ja johdonmukaisiin periaatteisiin eikä olla epäyhtenäistä tai sattumanvaraista taikka perustua eri tuomioistuimissa ja niiden jaostoissa hyvin erilaisiin kriteereihin.

Hallintotuomioistuinten toiminnan kehittämistä tullaan jatkossa tekemään valtiontaloudellisessa toimintaympäristössä, jota hallitsee julkisen talouden kestävyysvajeen umpeenkurominen. Tämän johdosta tuomioistuinten ja tuomioistuinmenettelyä edeltävän oikaisuvaatimusmenettelyn, silloin kun se on sovellettavana, sujuvuus ja tehokkuus ovat näin erittäin tärkeä kysymys. Sähköisellä tietojenkäsittelyllä ja tietojärjestelmillä on saatavissa edelleen paljon kehittämis- ja tehokkuuspotentiaalia, joka voidaan käyttää lainkäytön kehittämiseen. Tietojärjestelmien ja tietoprosessien kehittäminen tukee näin työryhmän mietinnössä arvioitujen oikeusturvavoittojen saavuttamista.

Hallinto-oikeusprosessin sujuvuuden ja tehokkuuden kannalta ratkaisevaksi on osoittautunut tarkastusviraston tarkastuksissa aineellinen prosessijohto, jutun hyvä halluunotto. Tulevaisuudessa tietojärjestelmiä olisi kehitettävä aidosti päätöksenteon tukijärjestelmiksi, jotka esimerkiksi auttavat oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamisessa ja aidosti vaikeiden eli ns. kiperien asioiden nopeaa seulontaa tavanomaisista asioista ja siten myös hallintotuomioistuimissa asioiden ohjaamista eri laajuisten kokoonpanojen käsiteltäväksi. Tutkimuskirjallisuudessa ja kansainvälisesti on testattu tietojärjestelmiä, jotka voivat auttaa esimerkiksi sen tunnistamisessa, onko kyseessä aidosti vaikea tulkinta- tai tosiseikkojen soveltamisratkaisu. Valtiontalouden tarkastusvirasto pitää tässäkin yhteydessä tärkeänä sähköisten menettelyiden ja tietojärjestelmien ripeää kehittämistä ja sen riittävää resursointia niin osaamisen kuin taloudellisten voimavarojen puitteissa. Hyvin toimivat tietojärjestelmät osaltaan varmistavat, että hallintotuomioistuimet voivat tehokkaasti täyttää niille kuuluvat oikeusturvatehtävät.

Pääjohtaja

Tuomas Pöysti

Johtava tuloksellisuustarkastaja

Anne Hamppula-Luoto

VALTIONTALouden TARKASTUSVIRASTO